

เทศน์เช้า วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดเป็นคนเนาะ เราเกิดเป็นคนต้องขวนขวาย เราขวนขวายมา ขวนขวายมาทำบุญ กุศลของเรา ทำบุญกุศลของเรา คนนี้มาจากไหน คน เวลาคนมาจากไหน? มาจากพ่อจากแม่ เรา รู้ได้แค่นั้นไง แต่โลกเขาไม่เชื่อกัน เขาว่า “เกิดมาชาติเดียวเท่านั้นแหละ นรกสวรรค์เขียนเสียให้ วักแล้ว ไม่มีหรอก เราไม่ต้องไปสนใจทั้งนั้น เราขวนขวายทำคุณงามความดีของเรา” นี่พูดถึงคน ที่เขามีคุณงามความดีทางโลกนะ

คนที่เขาต่อต้านเขาบอกเขาไม่นับถือศาสนาใดๆ ในปัจจุบันไม่นับถือศาสนาใดๆ ในช่วง ที่ให้ก่าว่านับถือศาสนาใด เขากาในช่วงไม่นับถือศาสนาใดๆ เลย เขานับถือวิทยาศาสตร์ เขานับ ถือแต่สิ่งที่เขาพิสูจน์ได้ สิ่งที่เขาพิสูจน์ได้มันก็พิสูจน์ได้ ศาสนาก็พิสูจน์ได้ถ้าคนเรามีศัจจะ มีความ มุมานะ มีความอดทน

ชีวิตคืออะไร? ชีวิตคือพลังงาน พลังงานมาจากไหน ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะ กำเนิดแล้วเรามาได้สถานะของมนุษย์มา สถานะของมนุษย์คือ ละครบทหนึ่ง ละครบทหนึ่ง ผลของวิภวัญชะ ไร ผลของวิภวัญชะนะ คุณิ สิ่งที่มีชีวิตๆ โลกก็มีชีวิต โลกที่มีชีวิต คุณิ คุณทางธรรมวิทยาของเขา สิ่งที่เขาพิสูจน์กันสิบล้านปี ร้อยล้านปี พันล้านปีนี่เล็กๆ เป็นพันๆ ล้านปี ทางธรรมวิทยาเขาพิสูจน์ของเขาได้ เห็นไหม โลกมันก็มีชีวิตของมัน เพราะโลก มีชีวิตของมัน นี่คือการโอกาสนะ โอกาสที่โลกมันยังอุดมสมบูรณ์อยู่ โลกยังให้เราพึ่งพาอาศัยได้

คุณิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาตรัสรู้ธรรมตรัสสองค้ เดียวทั้งนั้นแหละ โลกนี้เป็นอินโดย โลกนี้เป็นอินโดย วิทยาศาสตร์พิสูจน์กันแล้วตื่นตื่นกัน มาก ธรรมวิทยาพิสูจน์กันว่าโลกนี้มันมีชีวิตของมัน มันเคลื่อนไหวของมัน มันเป็นไปของมัน มันเคลื่อนไหวมันก็เป็นโอกาสเราไง

คุณิชีวิตเราสิ ชีวิตเรา ๑๐๐ ปี ๑๐๐ ปีนี้โอกาสของเราเนาะ ถ้าโอกาสของเรา เราทำอะไรบ้าง ละ เราทำอะไรเราทำประโยชน์เราก็ทำประโยชน์ เราเกิดมา คนจะคิดจะชั่วเขาดูที่หน้าที่การงาน

รับผิดชอบใหม่ มีความรับผิดชอบ รับผิดชอบในชีวิตของเรา รับผิดชอบในหน้าที่การงานของเรา รับผิดชอบในสังคมของเรา

คูลี ในบ้านในตระกูลของเรา เรารับผิดชอบต่อตระกูลของเราใหม่ เราเกิดมาในชาติในตระกูลนั้นเรารับผิดชอบต่อใหม่ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าตระกูลใครรู้จักประหัยคัมภีร์สต์ ซ่อมแซมบำรุงรักษาของใช้ของสอยในตระกูลนั้น ตระกูลนั้นจะมั่นคงยั่งยืน ตระกูลไหนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ตระกูลไหนไม่บำรุงรักษา ตระกูลนั้นจะยั่งยืนไปไม่ได้ นี่พระวาสธรรมๆ พระวาสธรรมเขายังทำของเขาเพื่อประโยชน์ของเขา นี่ประโยชน์ของเขานะ ถ้าคนที่มีเขาวนมีปัญญาขึ้นมา เราเก็บเล็กผสมน้อย “ศีล สมาธิ ปัญญา”

“ทำไมต้องมีศีล ทำไมคนอื่นเขาอยู่ของเขาได้ ทำไมคนอื่นเขาชวนขวายของเขา เขาทำอะไรของเขา เขาอยู่ตามสะดวกของเขา ทำไมเราต้องมาละเว่นๆ”

อ้าว! มาละเว่นๆ เพราะอะไร เพราะมันเบียดเบียนตนใจ เราก็รู้อยู่ ดีหรือชั่ว ถ้าความดีความดีก็ทำดี คูลี เวลาถือศีลๆ คือความปกติของใจ แล้วเวลาศีล บอก “ไม่ทำอะไรเลย ไม่คิดสิ่งใดๆ เลย” แล้วธรรมละ ธรรมมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไรถ้าเราไม่มีน้ำใจ เราไม่มีการกระทำขึ้นมา ถ้ามีการกระทำขึ้นมา สิ่งใดที่มันเป็นคุณงามความดี เราเหยียบคันเร่งสิ เวลาสิ่งใดที่มันรู้ยู่ที่เราไม่ชอบ สิ่งนี้เราไม่ชอบ คนอื่นก็ไม่ชอบเหมือนกัน เหยียบเบรกสิ เบรกมันไว้ หัวใจที่มันจะทำลายเรา เบียดเบียนตนและเบียดเบียนผู้อื่น เพราะเรารู้ ดีหรือชั่วเรารู้ เรารู้ขึ้นมา สัจจะอย่างนี้มันเป็น อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เราเป็นที่พึ่งของเราละ ถ้าจิตใจของเราพึ่งเราได้ เรากลับบ้าน เห็นไหม ถ้าบ้านใครอบอุ่น ใครก็อยากกลับบ้านใช่ไหม กลับบ้านไปแล้วมีแต่ความเดือดร้อน ใครมันอยากกลับบ้านละ

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรามันสะอาดบริสุทธิ์ หัวใจเรามีแต่ความอบอุ่น ทำไมเราอยู่กับใจเราไม่ได้ละ ถ้าบ้านเรา ในบ้านมีแต่เรื่องกระทบกระทั่งกัน ในบ้านมีแต่เรื่องเดือดร้อน เสร็จงานแล้วไม่อยากจะกลับบ้านเลย อยากจะไปที่ไหนก็ได้ให้มันพ้นๆ ไป

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรามีแต่ความหมักหมม พอคิดถึงเราที่ไรมันสยอง “ทำไมเอ็งทำได้นขนาดนี้ เอ็งทำอะไรไว้ขนาดนี้ เอ็งสยองเลย” ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เรารักษาของเรา

ดีหรือชั่ว เราได้สถานะนี้มา ชีวิต โอกาสของเรา ชีวิตนี้ก็เท่านี้ มีเท่านี้ เพราะว่า คุณิ โลกก็มีชีวิตเหมือนกัน คุณุขัยของโลก แล้วโลกนี้เป็นอินไทยนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เป็นอินไทย ทางโลกเขาตื่นตื่นกัน “โลกแตกๆ”

เวลาไปถามหลวงตา หลวงตาบอกว่าหัวใจมันจะแตก เพราะว่าค้นหาความทะยานอยาก มันบีบคั้นในหัวใจ เราไปห่วงแต่โลกแตกๆ นี่โลกแตก โลกเป็นอินไทย ไม่ต้องไปวิตกกังวลอย่างนั้นหรอก วิตกกังวลนะ พอไม่วิตกกังวล สภาวะโลกร้อน ทำอย่างไรก็ได้ให้เรือนกระจก มันทำให้สภาวะโลกร้อน...เราก็ไม่ทำอย่างนั้น แต่มันวิตกกังวลไปอนาคต ล่วงหน้า มันนานไกลไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราแล้ว หัวใจมันจะแตกสลายไปอยู่นี่ ความทุกข์ยากในหัวใจ บีบคั้นอยู่นี่ แล้วจะทำอย่างไรละ หน้าที่การงานก็หน้าที่การงาน อยู่กับโลกก็อยู่กับโลก มันเป็นสิ่ง สัตว์สังคัม มนุษย์เป็นสัตว์สังคัม สัตว์สังคัมมันก็เบียดเบียนกันอยู่อย่างนี้ แต่ถ้าใครมีคุณธรรม ใครมีหัวใจที่ดีขึ้นมา มันจะเบียดเบียนกันได้อย่างไรละ มันเบียดเบียนไม่ได้เพราะใจเขาใจเรา เราไม่ต้องการให้ใครทำอะไรกับเรา เราก็ไม่ควรทำอย่างนี้กับคนอื่นเหมือนกัน ถ้าเราไม่ทำกับคนอื่นเหมือนกัน โลกมันสงบร่มเย็นลงมาใหม่ ถ้าสงบร่มเย็นขึ้นมา นี่สังคัมที่สงบร่มเย็น

คุณิ การลงทุนๆ เขาบอกว่าถ้าการเมืองมันคงๆ มันดีงามไปหมดแหละ ถ้าการเมืองมีวิกฤติขึ้นมา การลงทุน เขาไม่ยอมมาลงทุนด้วย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสังคัมมันร่มเย็นเป็นสุข สังคัมมันดีขึ้นมา สังคัมจากข้างนอก-สังคัมจากข้างใน อเสวนา จ พาลานํ ปญฺชิตานญจ เสวนา ไม่คบคนพาล เวลาพาลข้างนอก เราเห็นได้หมด คนนั่นก็พาล คนนั่นเป็นบัณฑิต คนนั่นเป็นคนดี คนนั่นเป็นคนเลว คนนั่นๆ

แล้วพาลในหัวใจละ เวลามันคิด คิดสิ่งใด คิดสิ่งที่เบียดเบียนตนเอง แล้วถ้ามันคิดสิ่งดี สิ่งที่ดีๆ ก็เลสมันไม่ชอบ “สิ่งที่ดี เราเสียเปรียบ เราทำอะไรเราไม่ได้สิ่งใดเลย เราต้องได้ๆ”... ใ้อที่ใ้อๆ ไม่ได้อะไรเลย เห็นไหม การเสียสละออกไป การเสียสละออกไป สิ่งที่ได้มา ได้บารมีธรรม เห็นไหม ความดีใจ กลิ่นของศีลหอมทวนลมไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ อยู่ที่โคนต้นโพธิ์องค์เดียวเท่านั้นแหละ ทั้งที่เวลาปัจจุวัคคีย์อุปภูฏาก นี้อยู่ ๖ เวลาปัจจุวัคคีย์ทิ้งไป เหลือ ๑ เหลือองค์เดียว เวลาตรัสรู้

โคนต้นโพธิ์ เสวยวิมุตติสุขๆ เวลาเทศน์รั้มจักๆ ครั้งแรก ไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ เทวดาส่งข่าวเป็น
ชั้นๆ ขึ้นไปนะ ชั้นๆ ขึ้นไปเพราะอะไร เพราะโลกนี้เดือดร้อนนัก โลกนี้มีแต่ความเร่าร้อนนัก
โลกนี้บีบคั้นหัวใจนัก เวลาธรรมจักรมันเคลื่อนแล้ว เทวดา อินทร์ พรหมมันมีทางออกใจ มันมี
ทางออกแล้วไง ส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไป

สิ่งที่ทำขึ้นมามันเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม ถ้าใน
ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจจะความจริงอันนี้ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเวลาตรัสธรรมขึ้นมาจะ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” มันลึกลับซับซ้อน
เกินไปไง ลึกลับซับซ้อนเกินไป

วิทยาศาสตร์มันพิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้ทางสาร พิสูจน์ได้โดยทฤษฎีของเขา นี่ก็เหมือนกัน
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะวางธรรมวินัยไว้ มันก็เป็นวิธีการ ก็เป็นวิทยาศาสตร์ทาง
พระพุทธศาสนา ศิล สมาธิ ปัญญา แล้วเวลาทำสมาธิขึ้นมา ศิล สมาธิ ปัญญา ก็บอกว่า “ไม่ต้อง
ทำสมาธิ สมาธิทำทำไม สมาธิ ฤทธิชีไพรเขาก็ทำกันอยู่แล้ว ต้องใช้ปัญญาไปเลย ศาสนาพุทธ
เป็นศาสนาแห่งปัญญา” ปัญญาอย่างนี้ปัญญาชี้โก่ง ปัญญาของกิเลสไป โลกีย์ปัญญาไป ปัญญา
สถานะของมนุษย์เรานี้ไง ปัญญาแบบวิทยาศาสตร์นี้ไง ก็พิสูจน์กันที่นี้ไง

ก็บอกว่า “นรกสวรรค์ไม่มี มันเป็นไปได้ พิสูจน์ไม่ได้”

ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ บุพเพนิวาสานุสติญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อน
อดีตชาติไป “เราเคยเป็นพระเวสสันดร” มันมาจากไหนล่ะ ถ้าไม่มีสิ่งนี้มา ปัญจวัคคีย์กับ
พระพุทธเจ้าออกปฏิบัติด้วยกัน ๖ องค์ แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์รั้มจักๆ
ขึ้นมา ปัญจวัคคีย์ ๕ คน นักบวช ๕ คนทำไมพระอัญญาโกณฑัญญะรู้คนเดียวล่ะ นี่ไง ถ้ามันไม่
มีขึ้นมา คุณติ ศึกษาเหมือนกัน ศึกษาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน ฟังธรรม
ด้วยกัน แต่ทำไม่รู้เรื่องคนเดียว รู้เองคนเดียวเพราะว่าอำนาจวาสนาของเขามันไม่เหมือนกัน

บุพเพนิวาสานุสติญาณไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป “เรา
ได้สร้างมาๆ เราได้ทำของเรามาแล้ว” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งใครขึ้นมา พระศา
ริบุตร พระโมคคัลลานะตั้งเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา นี่ของเขาๆ เวลาพระด้วยกันดิ
เถียนไปว่าถ้าจะตั้งอัครสาวกก็ต้องตั้งพระอัญญาโกณฑัญญะเพราะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก
ปัญจวัคคีย์อุปฎฐากมา ๖ ปีด้วย ทำไมไปตั้งผู้บวชใหม่

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเวลามาวงกับบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ วัน เป็นพระอรหันต์เลย ๗ วัน ๑๔ วัน แล้วเวลาตั้งขึ้นมา ตั้งขึ้นมาก็บอกว่าไปตั้งผู้ที่มาใหม่ แล้วของเก่าทำไมไม่ตั้ง ผู้ที่ตรัสรู้องค์แรกของโลกทำไมไม่ตั้ง

นี่ไง มองแบบวิทยาศาสตร์ มองแบบโลกใจ “ไม่เป็นประชาธิปไตย ลำเอียง”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ ของเขาๆ ของพระสารีบุตร ของพระโมคคัลลานะ เขาปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เขาได้สร้างบารมีของเขามา เขาได้สร้างบารมีของเขามาตั้งแต่ภพชาติต่างๆ เขาทำของเขามา เขาปรารถนาตำแหน่งนี้ เขาปรารถนาของเขา แล้วเขาสร้างของเขามาสมบูรณ์ของเขา แล้วเขามา พระพุทธเจ้าก็บอกนี่ของเขา กินเขาให้เขา ไม่ใช่ของใคร แต่โลกใจ วิทยาศาสตร์ใจ “ลำเอียง ลำเอียง”

เห็นไหม เขาทำของเขามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้สร้างสมบุญญาธิการมา ฉะนั้น เวลาเราเชื่อเรื่องกรรมๆ กรรมดีกรรมชั่ว สิ่งที่เป็นอดีตมา สิ่งที่เราทำมาแล้วก็แล้วกันไป มันเป็นอดีตมาแล้วก็วางไว้ อนาคตยังมาไม่ถึงใช่ไหม เราอยู่กับปัจจุบันของเรา ตั้งสติได้ ถ้าเรามีสติปัญญา เราตั้งของเราได้ เราก็มีสติควบคุมพฤติกรรมของเรา เราทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับเรา ประโยชน์นะ ประโยชน์ หายใจเข้าและหายใจออก ไม่หายใจทิ้งเปล่าๆ

หายใจเข้าและหายใจออกทางวิทยาศาสตร์หายใจเพื่อดำรงชีวิต แต่ถ้ามีสติปัญญา กำหนดลมหายใจ มีสติ มันเป็นอานาปานสติ ถ้ากำหนดพุทโธด้วยเป็นพุทธานุสติ สิ่งนี้สติมันเกิดขึ้น มันเป็นผลดีกับใครล่ะ? มันก็เป็นผลดีกับจิตดวงนั้น เป็นผลดีกับจิตดวงที่กำหนด

ถ้าจิตไม่กำหนดมันก็หายใจทิ้ง เป็นวิทยาศาสตร์หายใจเพื่อดำรงชีวิต แต่ถ้าเรามีสติ เรามีสติมันก็เป็นประโยชน์ของจิตดวงนั้น เพราะจิตดวงนั้นรู้จักอานาปานสติ อานาปานสติมันเป็นสมบัติของใครล่ะ? ก็สมบัติของจิตที่กำหนดคนั้นล่ะ มันเป็นสมบัติของเราทั้งนั้นแหละ ถ้าเราทำของเรามันก็เป็นประโยชน์กับเราถ้าเรามีสติมีปัญญา

จะบอกว่า “มันก็หายใจอยู่แล้ว เราก็ทำหน้าที่การงานของเราไป”

หน้าที่การงานนั้น โลกนี้คือละคร ปฏิสนธิจิตได้กำเนิดมา มันเป็นภาระหน้าที่ นี่ผลของวิภวัญญา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ชาติหนึ่ง มนุษย์ชาติหนึ่งเราก็มีหน้าที่การงานของเราโดยธรรมชาติของเรา หาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่อศึกษาค้นคว้า ดำรงชีวิตนี้ไว้สอนจิต

ของเรา คำรงชีวิตนี้ไว้ให้จิตของเรามันมีปัญหา มีสติปัญญารักษาจิตของตัวเอง ถึงจะไปก็ไปตามอำนาจของบุญ อำนาจของกำลังของบุญที่จะพาเราไป ถ้ามีสติปัญญานะ มันเห็นเอง สังโยชน์ ๓ ตัวขาดไป กามราคะ-ภริชฌะอ่อนไป กามราคะ-ภริชฌะขาดไป สังโยชน์มันขาดไป แล้วมันเหลืออะไรล่ะ มันเหลืออะไร มันไม่มีอะไร

ไม่มีอะไรแล้วใครพูดอยู่นั่นล่ะ ไม่มีอะไรแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การอย่างไรล่ะ มันไม่มีอะไรแต่มันมี ถ้ามันมี มันมี

นี่ไง ไม่เกิดแล้วไง ถ้ามันไม่เกิด แล้วบทธะใครจะไปเล่นล่ะ มันจะเล่นบทธไหน บทธเป็นพรหมหรือ บทธเทวดาหรือ บทธมนุษย์หรือ บทธเดรัจฉานหรือ บทธเวจีหรือ ใครจะไปเล่น บทธไหนใครจะเล่น แล้วบอกว่า “ไม่มี นรกสวรรค์ไม่มี”

อ้าว! ไม่มีก็เอ็งไม่เห็น เอ็งไม่พิสูจน์ ถ้าเอ็งแน่จริงก็พิสูจน์สิ กำหนดให้ได้ พุทธโธๆ กำหนดให้ได้ ถ้าจิตสงบแล้ว คีต สมภาสิ ไม่มีสมภาสิ ปัญญานั้นเป็นโลกียปัญญาทั้งหมด ปัญญานั้นเป็นปัญญาจีโง่งทั้งหมด ปัญญานั้นไปถือโง่งลิตสิทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท “อานนท ไม่มีกำมือในเรา ธรรมะเรา ได้แสดงแล้ว เราได้เผยแผ่แล้ว หน้าที่ของสัตว์โลกบริษัท ๔ เป็นผู้ค้นคว้าเอา ไม่มีในเรา” ลิตสิทธิ์นี้้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม รือสัตว์ชนสัตว์ ไม่หลงไม่แหน เพราะ ธรรมะไม่มีกำมือในเรา ไม่มีเลย เผยแผ่หมด แบนหมดเลย แต่พวกเราทำกันไม่ได้ เพราะอะไร เพราะโลกียปัญญาไง “ปัญญา นี้มีปัญญา”...ปัญญาจีโง่ง ไม่ใช่ปัญญาตามความเป็นจริง

ถ้าปัญญาตามความเป็นจริง คีต สมภาสิ เพราะเป็นสมภาสิแล้วมันไม่มีตัวตน ไม่มีอิโก้ ไม่มีสำคัญตนเพราะเป็นสมภาสิ สำคัญตนเป็นสมภาสิไม่ได้ สมภาสิมันเป็นสากล แต่ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันจะเป็นสัมมาสมภาสิเพราะมีสติปัญญาไง

ฤาษีชีไพรทำสมภาสิแล้ว “สมภาสิเป็นของกู กูแน่ กูเก่ง กูรู้วาระจิต กูมีอภิญา นันสมภาสิของกู” นี้มีตัวตน

แต่สมภาสิถ้ามันมีสติปัญญา สมภาสิเป็นสากล แล้วฝึกหัดออกใช้ปัญญา พอเกิดปัญญาอัน นั้นขึ้นมา โอ้อโฮ! มันสะอีก พุคไม่ออก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุคไว้เป็นอย่างนั้นจริงๆ

ธรรมะเป็นอย่างนั้นจริงๆ คือล สมภาธิ ปัญญา ภาวนามยปัญญา ไม่ใช่โลกียปัญญา ไม่ใช่ปัญญาที่
โง่งอย่างที่เราโง่งกันอยู่นี้

ฉะนั้น เราได้สถานะของความเป็นมนุษย์มานะ โลกนี้คือละคร ชีวิตเรบาทหนึ่ง เราจะ
เล่นบทไหน แล้วเดี๋ยวเราจะต้องตายไป แล้วบอกว่า “ตายไปแล้วจิตนี้ไม่เคยตายๆ” ไม่เคยตาย
อย่างไรละ ทำไมถึงไม่เคยตาย มันทำไมถึงไม่เคยตายละ แล้วถ้าเวลามันสิ้นสุด มันจบอย่างไรละ
เวลามันไม่จบ มันจะจบอย่างไร ถ้ามันจบมาแล้ว เรามีสถานะแบบนี้ นี่พูดถึงว่าเราเกิดในโลก สิ่ง
ที่มีชีวิต เราก็มีชีวิตชีวิตหนึ่งนะ เวลาทำหน้าที่การงานของเราก็ทำ เวลาเราทำบุญกุศล เราทำเพื่อ
หัวใจของเราไง

หลวงตาท่านสอนว่า หัวใจมันเดือดร้อน มันเรียกร้องให้คนช่วยมัน มันเรียกร้องนะ ถ้า
มันเหมือนหมา มันโดนขังไว้ มันจะเรียกร้องให้ปล่อยมัน จิตใจนี้มันโดนขังไว้ด้วยกิเลสตัณหา
ความทะยานอยาก แล้วมันบีบปี่สีไฟ แล้วมันเรียกร้องความช่วยเหลือ แต่ไม่มีใครเห็นมัน แต่ถ้า
ใครฉลาดนะ กำหนดพุทโธๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิ จะเข้าไปหามัน จะเข้าไปหาจิตของเรา เรา
จะช่วยเหลือจิตของเรา เราจะช่วยเหลือธาตุรู้ ปฏิสนธิจิตนี้ปลดปล่อยมัน พามันออกจากกรง พา
มันออกจากการครอบงำของอวิชชา พามันออกมาได้

จิตนี้เรียกร้องความช่วยเหลือ แล้วใครจะช่วยเหลือมัน ก็ต้องตัวมันนั่นแหละ ด้วยสามัญ
สำนึก มีสำนึกมันก็จะค้นคว้าเข้าไปหาตัวมัน ไม่มีสำนึก “ไม่มี นรกสวรรค์ไม่มี ภพชาติไม่มี”

อ้าว! ไม่มีก็เรื่องของเอ็ง นี่วุฒิภาวะไง ความอ่อนด้อย จิตใจอ่อนด้อย จิตใจอ่อนแอก็คิด
แบบนั้น จิตใจเข้มแข็ง แต่ไม่ใช่จิตใจเข้มแข็งแบบโลกให้ตื่นโลกไปนะ “แก้กรรมอย่างนั้นๆ”
อันนั้นก็เชื่อกันไปนอกศาสนาไปอีก ถ้าในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ลัทธิ
ธรรม ศึกษาตรงนี้ เอาตรงนี้เป็นที่ตั้ง แล้วพยายามชวนขวายของเรา หาสิ่งจะหาความจริงเพื่อ
ช่วยหัวใจของเรา เอวัง